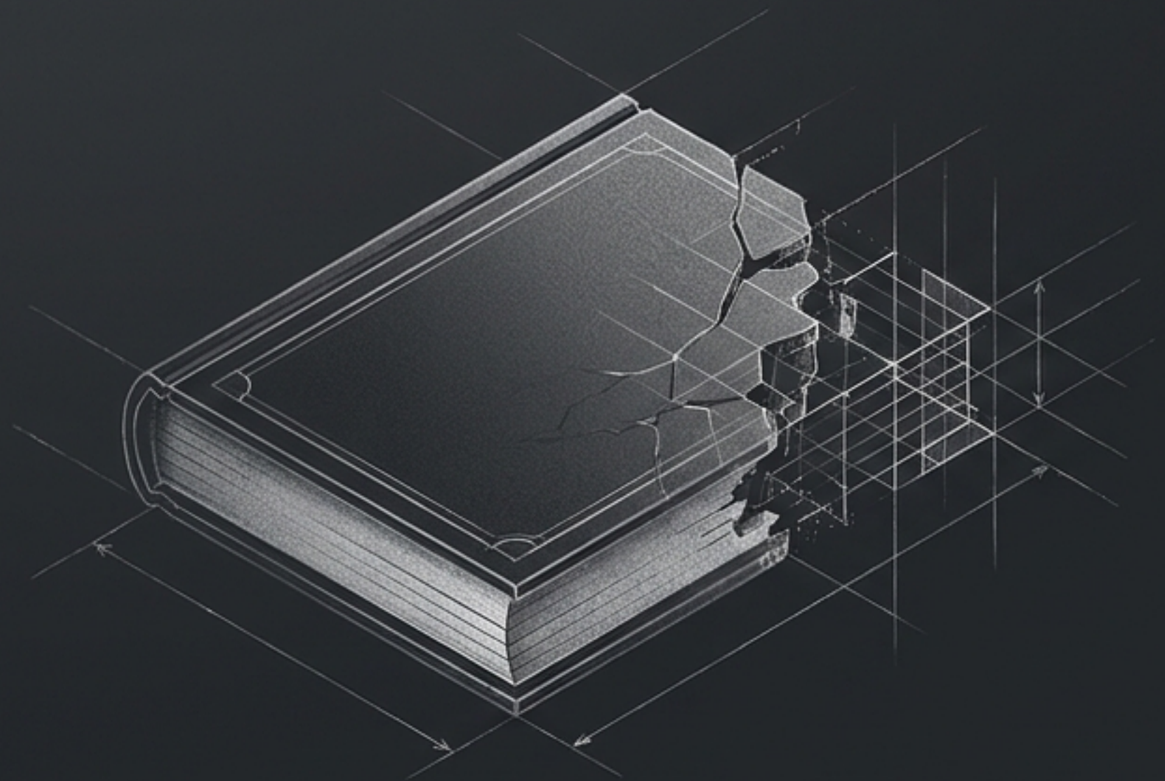
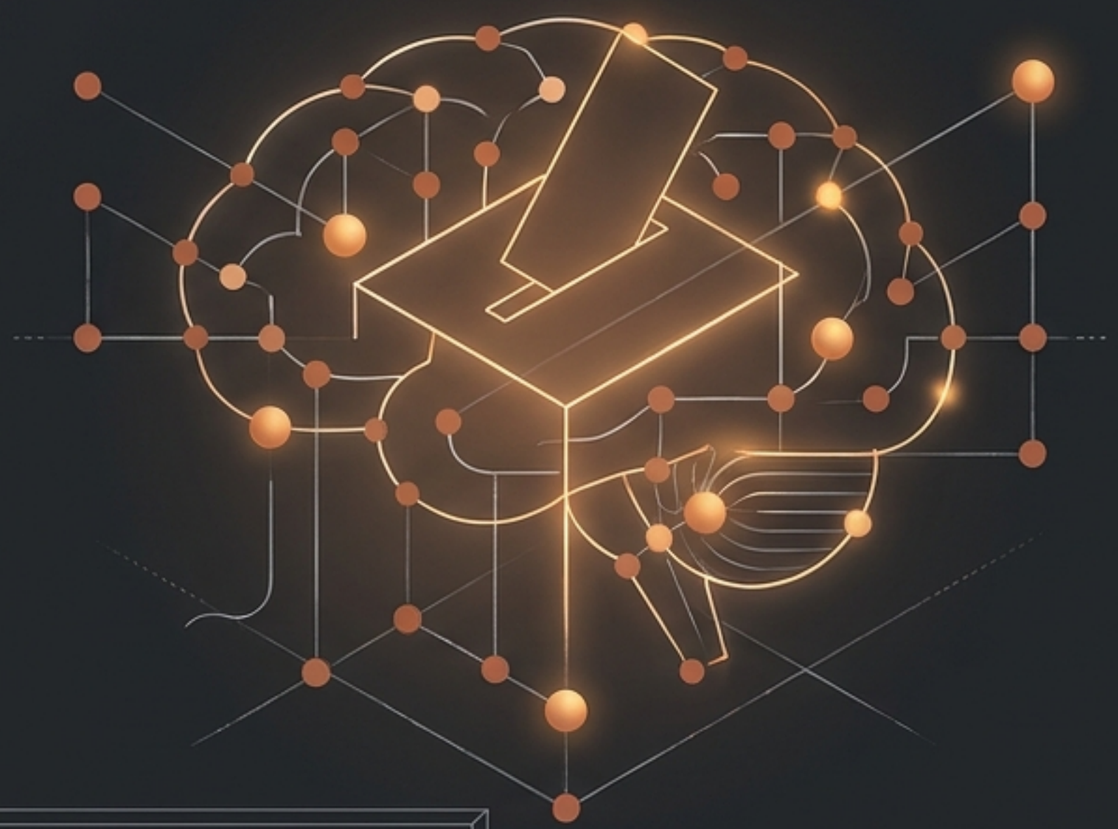
Kam skaityti, jeigu sprendžia kiti?

Posthierarchinė analizė: nuo deleguoto mąstymo prie kolektyvinės sprendybos.

Neužtenka apginti skaitymą ir rašymą, paliekant nepakitusią sprendimų galios struktūrą.

Gemini Notebook

Dviguba krizė: politinė ir kognityvinė kapituliacija

Atstovaujamoji demokratija

Generatyvinis DI

Kai politinio sprendimo delegavimas sutampa su pažintinės veiklos delegavimu, pilietis praranda gebėjimą dalyvauti kuriant bendro gyvenimo taisykles. Pagalbinė priemonė pakeičia patį subjektą.

Gemini Notebook

Apatija yra racionalus atsakas į sprendimų monopolį

Žmogus, kurio žinios niekur nevirsta bendru sprendimu, nustoja investuoti laiką į jų gilinimą. Visuomenė netampa mąstanti vien todėl, kad jai leidžiama išsirinkti mąstantį vadovą.

Gemini Notebook

Sprendimų priėmimo architektūros evoliucija

	Profesionalioji politika	Piliečių asamblėjos	**Posthierarchija / Omnikratija**
Kas sprendžia?	Išrinkti politikai	Ribota burtų keliu atrinkta grupė	Kiekvienas, turintis reikiamą kompetenciją
Kaip atrenkama?	Rinkimų kampanijos	Atsitiktinė atranka/Burtai	Greitasis DI kompetencijos testas konkrečiai užduočiai
Sprendimo architektūra	Uždaros institucijos	Atstovavimas visuomenės vardu	Atvira, 2 etapų kolektyvinė sprendyba

Esminis klausimas – ne kas pakeis politikus, o kokia žmonių sąveikos architektūra panaikins būtinybę jų funkciją paversti profesija.

Gemini Notebook

Posthierarchinė paradigma: Architektūrinė bedarbystė

Profesionalioji politika praranda savo būtinybę ne todėl, kad politikus pakeičia algoritmai, o todėl, kad žmonės išmoksta kolektyviai vykdyti sprendimų priėmimo funkciją.

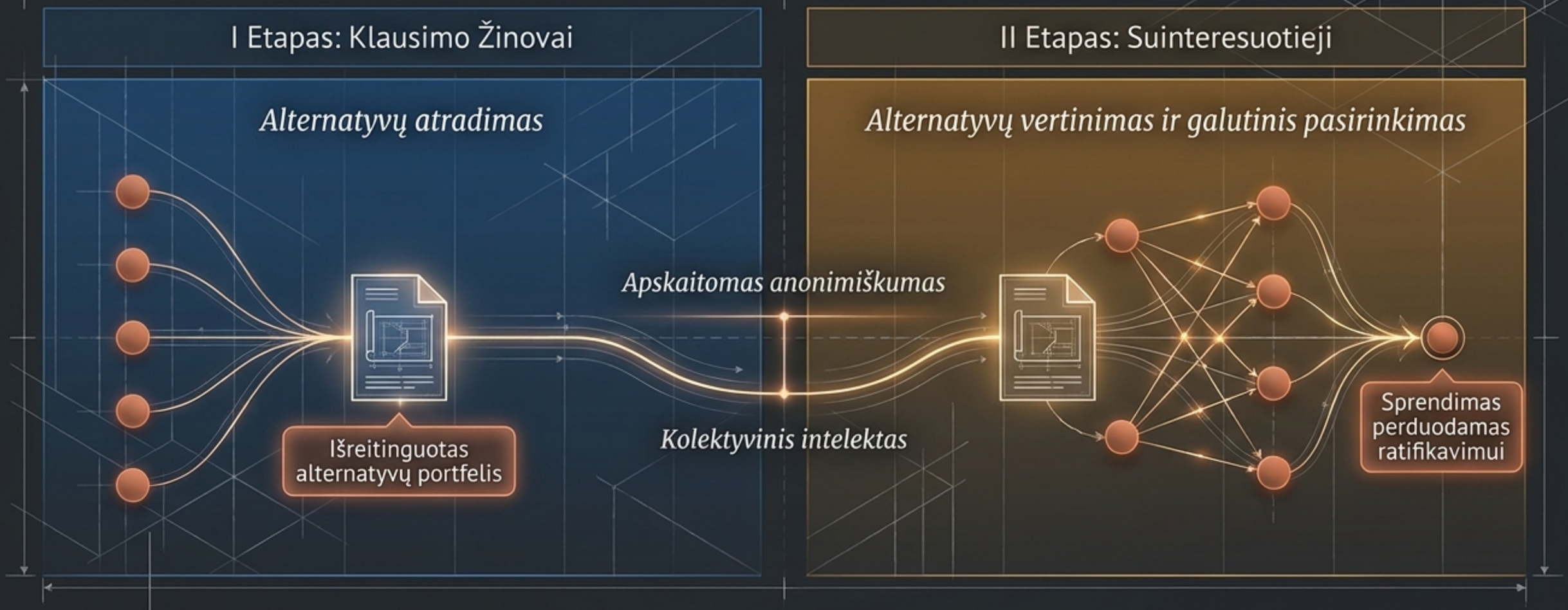

Dėmesys perkeliamas nuo „Kas turi teisę spręsti?“ prie „Kaip organizuoti sąveiką, kad sprendimus atrastų geriausiai išmanantys?“.

Gemini Notebook

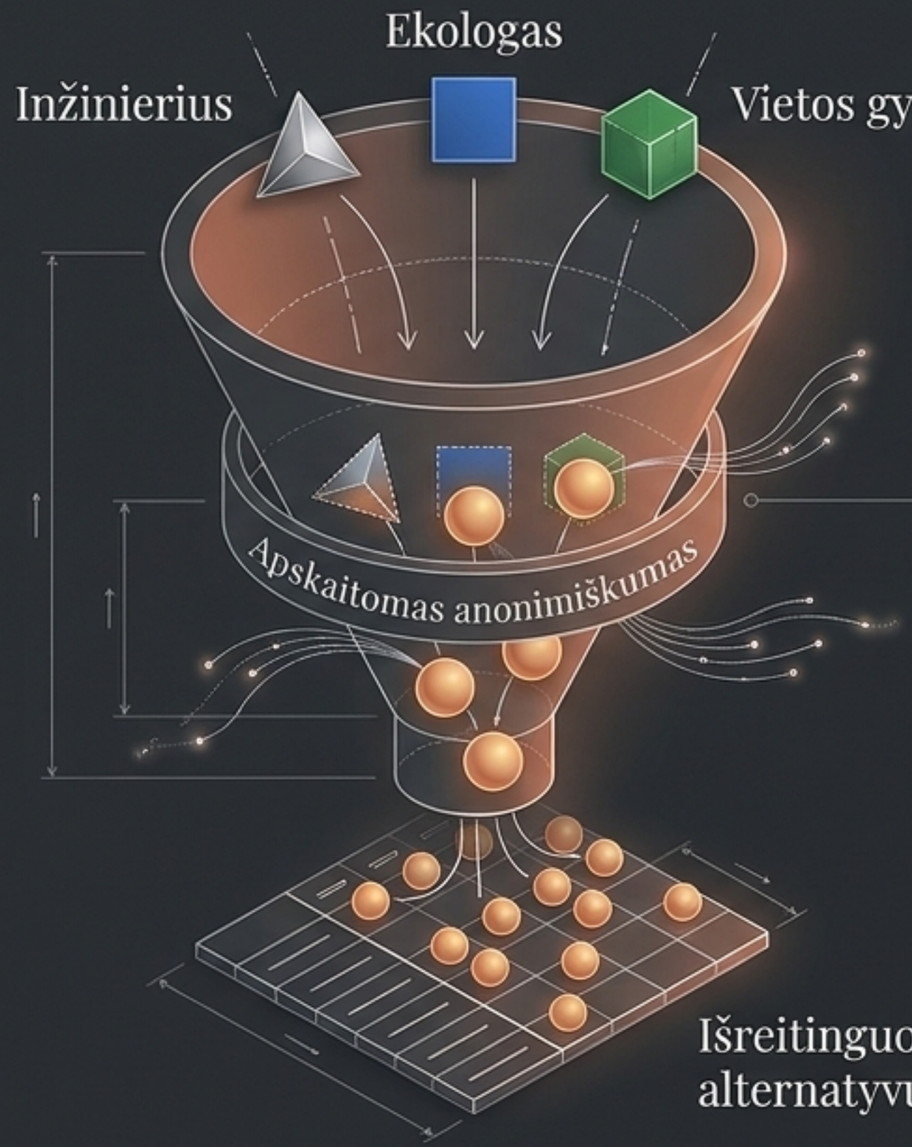
Dvi užduotys, kurių nereikėtų patikėti vienai valdžiai

Skiriasi užduotis ir jai reikalingos kompetencijos, o ne pati sprendybos logika.

Gemini Notebook

I etapas: Atrasti tai, kas įmanoma ir vertinga

Kompetencija neapsiriboja akademiniu laipsniu. Tai laikinas statusas, skirtas konkrečiai problemai, o ne mandatas spręsti visus būsimus klausimus.

Gemini Notebook

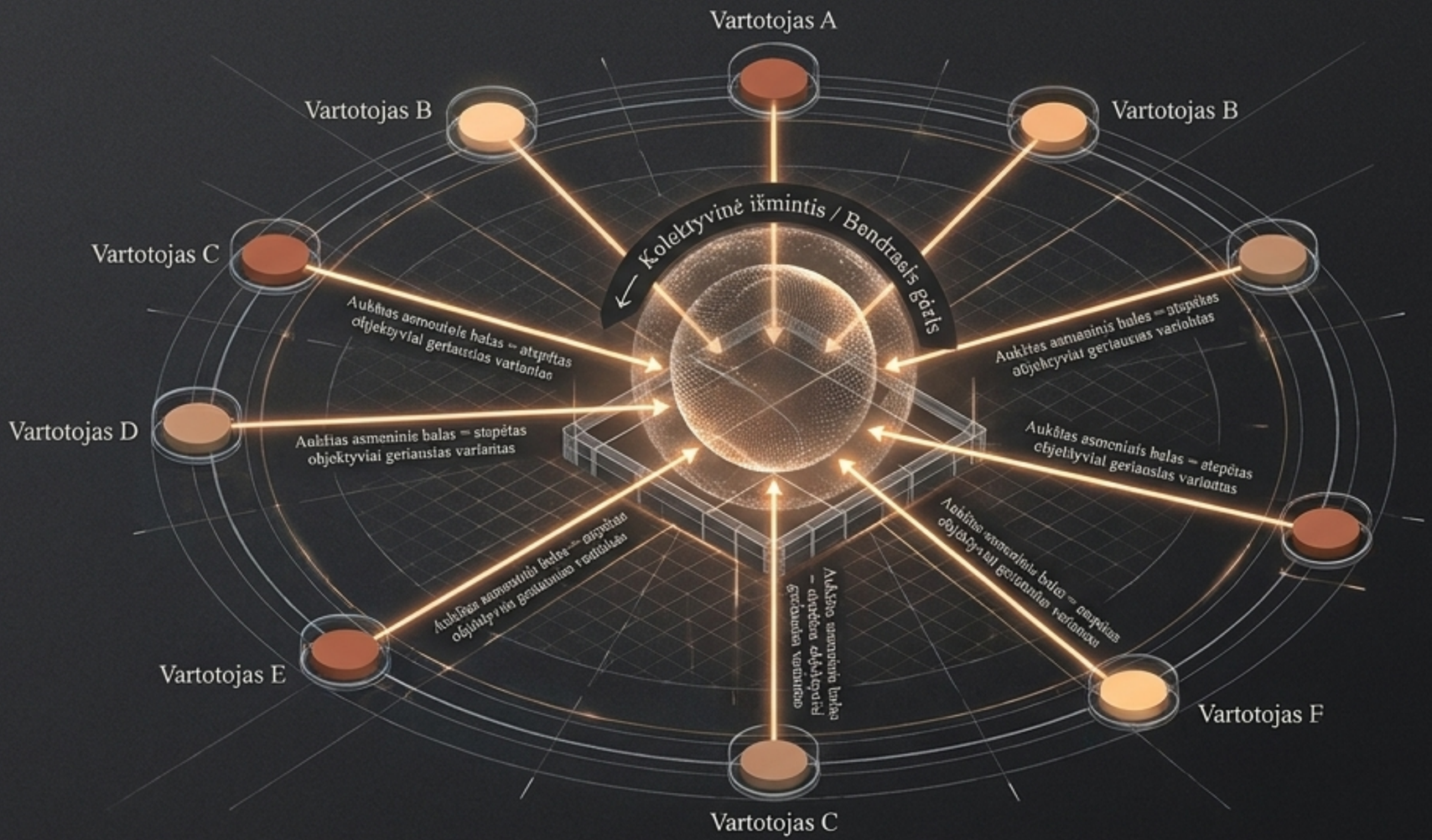
II etapas: Teisė spręsti, pagrįsta supratimu

Galimybę spręsti žmogus įgyja ne sulaukęs tam tikro gimtadienio ar gavęs politinį mandatą, o išmanančiai suvokęs problemą.

Gemini Notebook

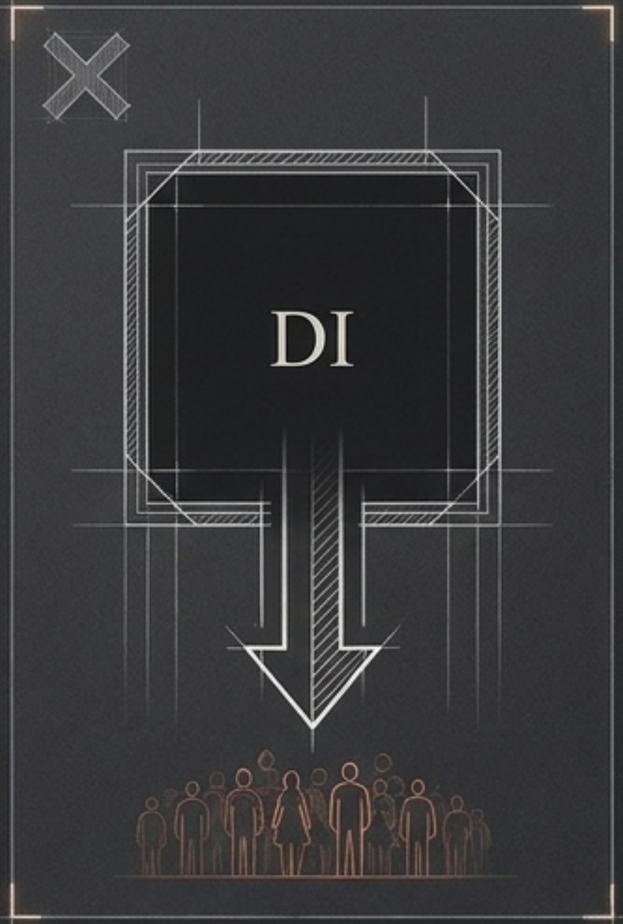
Tiesos variklis: Atvirkštinė kalinio dilema

Algoritminis protokolas apverčia savanaudiškas paskatas. Vienintelis būdas maksimizuoti savo asmeninį balą – vertinti nešališkai, vadovaujantis universaliomis vertybėmis ir ilgalaike visuomenės nauda, o ne savo genties interesais.

Gemini Notebook

Simbiozė: Kaip apibrėžti dirbtinio intelekto ribas

DI kaip pakaitalas mąstymui – nauja pažintinė hierarchija.

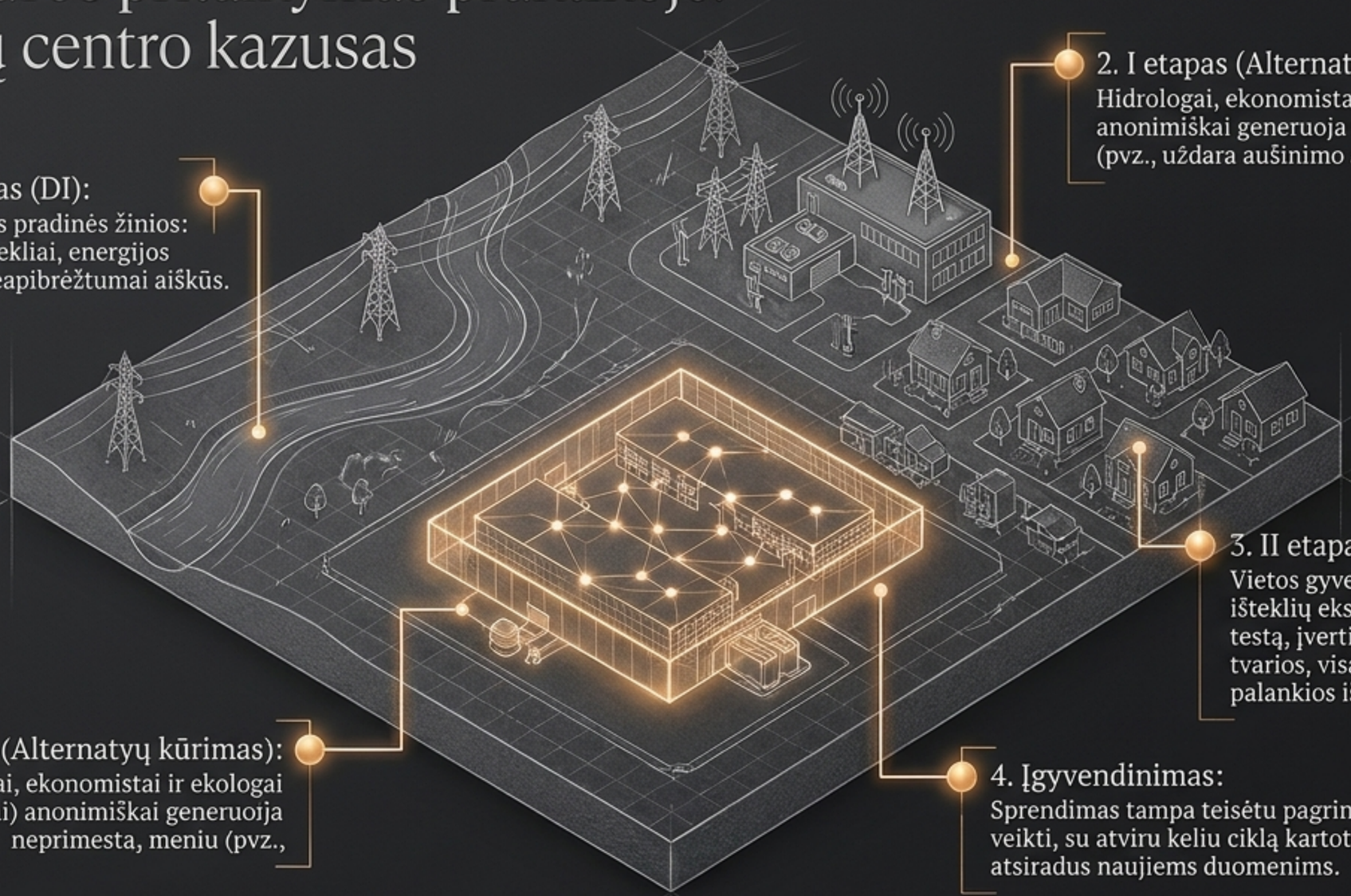
DI kaip infrastruktūra – administruoja greituosius testus, skaičiuoja įverčių balus, tikrina duomenų faktus, bet niekada nepriima moralinio sprendimo už žmones.

Tikslas – geresnis realių žmonių gyvenimas, o ne jų gyvenimo perkėlimas į ekraną.

Gemini Notebook

Architektūros pritaikymas praktikoje: Duomenų centro kazusas

1. Surinkimas (DI):
Surenkamos pradinės žinios: vandens ištekliai, energijos poreikis. Neapibrėžtumai aiškūs.

2. I etapas (Alternatyvų kūrimas):
Hidrologai, ekonomistai ir ekologai (žinovai) anonimiškai generuoja neprimestą meniu (pvz., uždara aušinimo sistema, atsisakymas).

3. II etapas (Pasirinkimas):
Vietos gyventojai, moksleiviai ar išteklių ekspertai, išlaikę DI testą, įvertina portfelį ieškodami tvarios, visai bendruomenei palankios išeities.

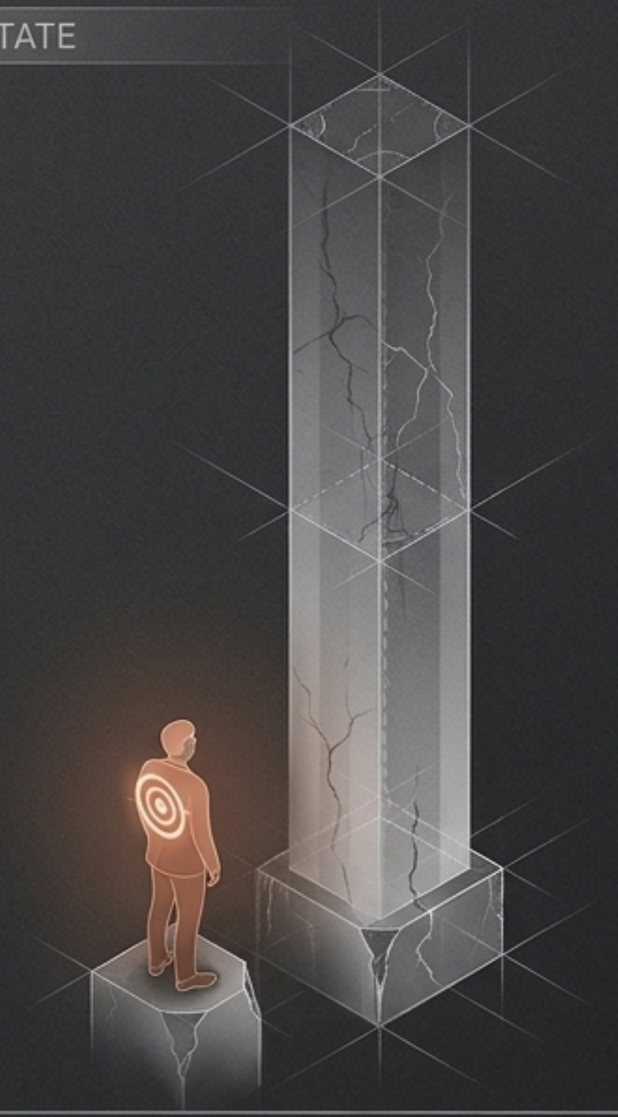
2. I etapas (Alternatyų kūrimas):
Hidrologai, ekonomistai ir ekologai (žinovai) anonimiškai generuoja neprimesta, meniu (pvz.,

4. Įgyvendinimas:
Sprendimas tampa teisėtu pagrindu veikti, su atviru keliu ciklą kartoti atsiradus naujiems duomenims.

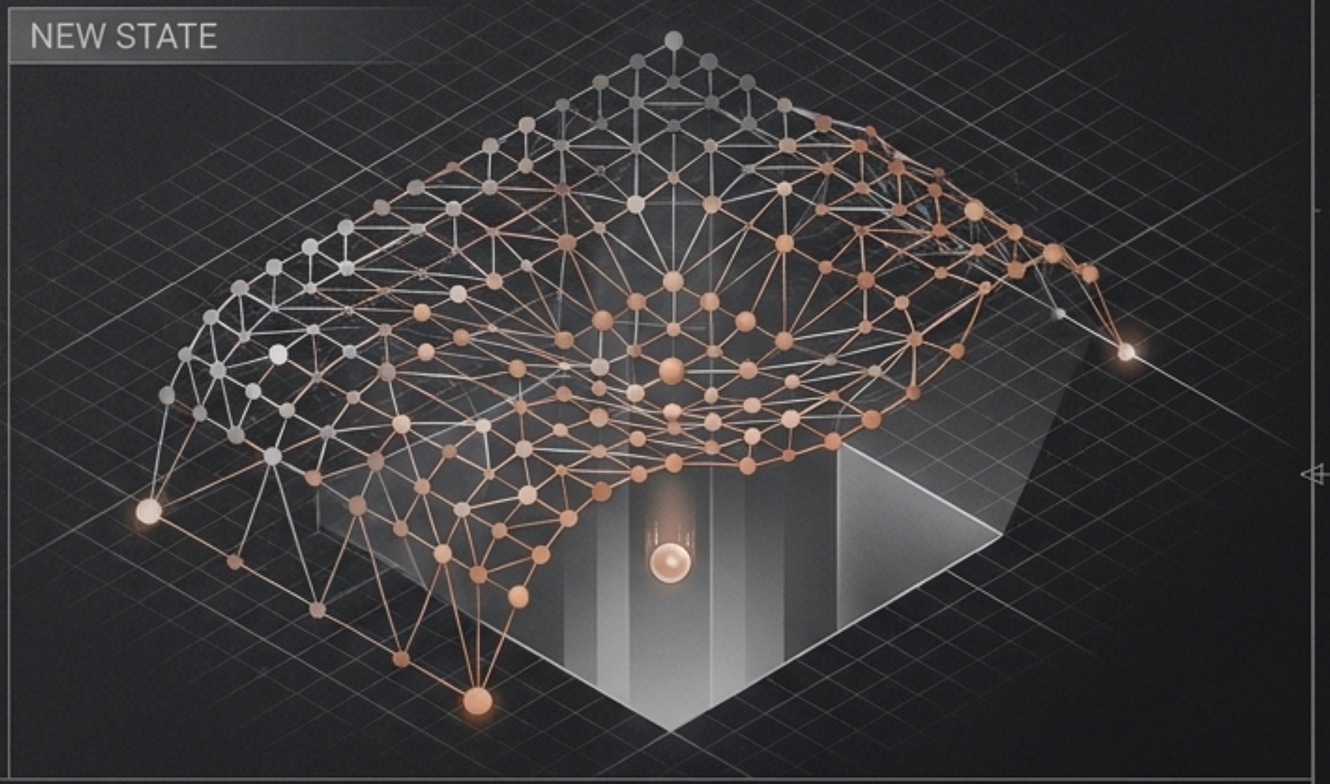
Gemini Notebook

Atsakomybės paradoksas

OLD STATE

NEW STATE

Hierarchijoje suteikiame vienam asmeniui galią ir reikalaujame atsakomybės po padarytos žalos. Omnikratijoje atsakomybės nereikia reikalauti iš žmogaus, kuriam patikėta galia – atsakomybė yra užkoduota pačiame sprendybos protokole prieš priimant sprendimą.

Individualizuota politinė atsakomybė už kolektyviai pasirinktą sprendimą praranda prasmę, tačiau lieka griežta teisinė atsakomybė vykdytojams.

Gemini Notebook

Kultūrinis lūžis: Mokyklos ir bibliotekos kaip sprendybos erdvės

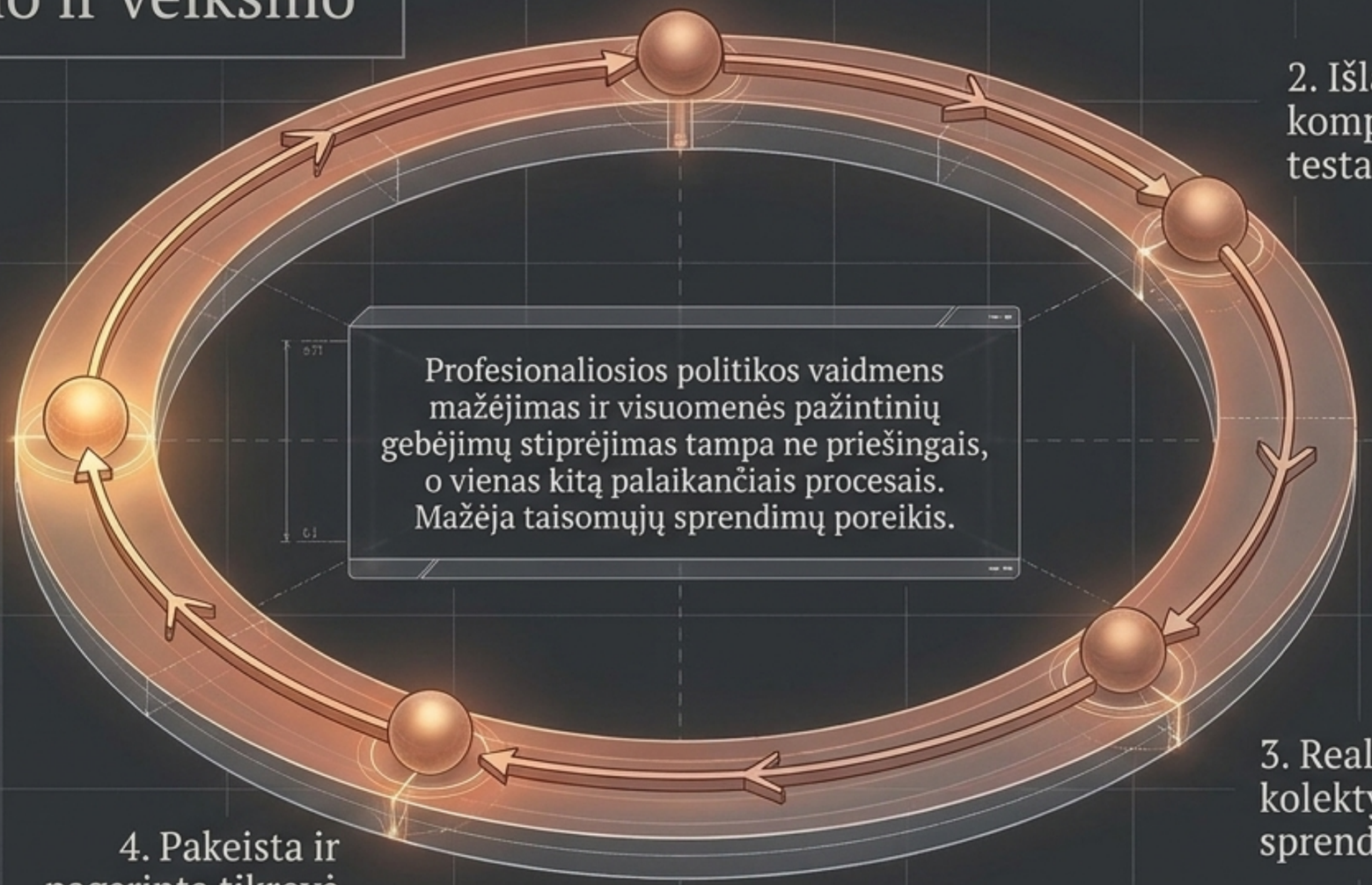
Jei gebėjimas skaityti suteikia teisę spręsti, mokyklos ir bibliotekos tampa ne tik žinių saugyklomis, bet ir realia kolektyvinės sprendybos infrastruktūra.

Testai tampa ne baigiamaisiais egzaminais, o atvirais vartais. Mokymasis suteikia galimybę spręsti, o sprendybos praktika skatina toliau mokytis. Raštingumas įgyja tiesioginę socialinę prasmę.

Gemini Notebook

Naujas grįžtamasis ryšys tarp pažinimo ir veiksmo

Gemini Notebook

Neužtenka išmokyti žmogų mąstyti, jei jam neleidžiama spręsti. Reikia visuomenės, kurioje mąstyti verta, nes nuo to priklauso, kaip gyvensime.

Gemini Notebook